

Utkik samhällskunskap 7-9

Bearbetad text och bild

Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-511-0143-9

SPSM-verksnummer: 41266

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer 010-473 57 11.

Trevlig läsning!

Innehåll

Information om de olika formaten och text till läsaren.....	1
E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	3
Sidspecifika förändringar.....	4
Pedagogiska tips.....	5
Bildbeskrivningar.....	7

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den anpassade boken

Här finns information riktad till eleven om hur boken är anpassad. Läs igenom informationen tillsammans med eleven.

- På vissa ställen i boken finns kortare informationstexter. De har i din bok fått rubriken Info.

E-bok i Textview-format

En bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som exempelvis fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den anpassade boken

I den pedagogiskt anpassade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Markerad text skrivs med STORA BOKSTÄVER.
- På viss ställen i boken finns kortare informationstexter. De har i din bok fått rubriken Info.

Tryckt punktskrift

Tryckt punktskrift levereras med enkelsidigt eller dubbelsidigt tryck. Antingen är den skriven med glest tryck som har text på varannan rad eller med tätt tryck som har text på varje rad.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt anpassad och utformad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Filen finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner filen som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där finns också den här informationen till läraren som pdf.

Observera att svartskriftskopian kan ha ett udda pappersformat, FA44, och det kan påverka möjligheten att skriva ut den. Bäst är att läsa bilagan digitalt.

Till läsaren av den anpassade boken

I den pedagogiskt anpassade boken återfinns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- På vissa ställen i boken finns kortare informationstexter. De har i din bok fått rubriken Info.

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade. Särskilda lösningar kan finnas i punktskriftsboken eller i e-boken i Textview-format.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Boken innehåller en stor mängd bilder som är beskrivna men i många fall ger den redan existerande bildtexten tillräcklig information om bildinnehållet och då har ingen ytterligare bildbeskrivning tillkommit.
- Listor med viktiga ord är inte grupperade som i originalboken, utan utgör en enda sammanhängande lista.
- Ett antal bilder som är mer dekorativa än informativa har utgått.
- Vissa av svartskriftens tabelluppställningar har anpassats och gjorts om till listor. I förekommande fall har nycklar infogats före listorna. Se t.ex. sid. 42 och 225.
- Boken innehåller några diagram som har beskrivits, se till exempel sid. 45-46. Vissa detaljer och nyanser går förlorade i beskrivningen så om du vill fördjupa arbetet med diagrammen kan du behöva rita diagrammet på en ritmuff för att visa eleven.
- Somliga delar av innehållet, som till exempel bilder, tabeller och textutor, kan ha flyttats något för att förbättra läsordningen.
- Fetmarkerad text har sparats på viktiga ord. Övrig fet och kursiv har utgått.
- Textutor som i originalboken är märkta med "i" har försetts med det inledande ordet "Info".
- Pratbubbleikonen har ersatts med texttruterubriken: Diskutera och argumentera.
- Frågetecknet som ibland återfinns i inledningen till textutor har utgått. Se t ex sid 25.
- Bildlista samt kontaktinfo till förlaget har utgått.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

3

Orden "i marginalen" har utgått.

8

Eftersom bilden beskrivs i brödtexten har den inte försetts med någon bildbeskrivning.

99

Bilden på sidan har en enkel bildbeskrivning men om ni vill fördjupa er i bilden och analysen behöver du förmodligen beskriva den ytterligare. Om den punktskiftsläsande eleven ska arbeta mer med bildanalys utifrån uppgifterna sist på sidan behöver du ge ytterligare stöd kring urval och beskrivning av bilder.

150

Diagrammen är enkelt beskrivna men kan behöva ritas för eleven om ni vill fördjupa er i dem samt om eleven ska genomföra uppgiften på sid. 151. Använd till exempel en ritmuff eller vaxsnören.

190 och 229

GAL-Tan-skalorna på sidorna 190 och 229 är enkelt beskrivna men kan behöva ritas för eleven om ni vill fördjupa er i dem.

195

Tabellen är omgjord på följande sätt:

För in följande länder i listan nedan: Sverige (sv), USA, Storbritannien (sb), Förenade Arabemiraten (fa), Jamaica (j), Ekvatorialguinea (e), Tyskland (t), Kina (k).

republik ---

monarki ---

parlamentarism ---

presidentstyre ---

enhetsstat ---

föbundsstat ---

enpartisystem ---

flerpartisystem ---

demokratiindex, kategori ---

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de anpassade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
 - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
 - <https://webbutiken.spsm.se/>
 - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritar bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.

- Ritmuff eller vanligt papper på en s.k. Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

10

En promenadgata i en stad. På gatan går många människor. Utmed gatan finns trafikskyltar som visar att motorfordon inte får åka på den här delen av gatan. Längre bort syns grönområden och en parkerad bil. I byggnaderna utmed gatan finns till exempel biograf, spelombud, hotell, servering och många olika butiker.

12

Schematisk bild som visar ett sambandsförhållande: orsak - händelse/samhällsfråga - konsekvens. Bilden visar också att lösningar/åtgärder kan riktas både mot orsak och konsekvens.

13

Många bilar på rad passerar en varningsskylt med texten: Vägarbete, 50 m. En affisch visar en flicka som kramar sin pappa, han har en skyddshjälm på huvudet. Flickan säger: Var rätt om min pappa! Han jobbar här.

14

Bild 1 visar Stefan Löfven sittande på en bänk omgiven av 3 damer. Han lutar sig bakåt och storskrattar.

Bild 2 visar en bröstbild på Magdalena Andersson och Stefan Löfven, de står bredvid varandra och ler en aning. I nederkant på bilden står det:

ETT BÄTTRE SVERIGE, FÖR ALLA.

Dags att sätta jobb, skola och välfärd före skattesänkningar och privatiseringar

15

Ett cirkeldiagram indelat i olika färger med följande text:

15% Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg

17% Grundskola

7% Gymnasieskola

3% Övrig utbildning

19% Äldreomsorg

11% Funktionsnedsatta

2% Ekonomiskt bistånd

5% Individ- och familjeomsorg (exkl. ek. bistånd)

4% Affärsverksamhet

17% Övrigt

15

Ett linjediagram visar andel av arbetskraften 20-64 år i %

1990 2%
1994 10%
1995 9%
1997 11%
2001 5%
2006 7%
2008 5%
2010 8%

15

Två stapeldiagram som visar asylsökningar per år för länderna Italien och Portugal. Diagrammen ser nästan identiska ut med en stadig ökning fram till 2018 och sedan en liten nedgång, men skalan är olika och en stapel som visar på 500 asylsökningar i Portugal visar på 50.000 asylsökningar i Italien.

23

Andelen anställda per sektor.

Cirkeldiagram visar i olika färger:

Ca 65% Tjänstesektorn
Ca 30% Industrisektorn
Ca 4% Jordbrukssektorn
Ca 1% Övrigt

Exempel på företag:

Tjänstesektorn

- PostNord
- Trygg Hansa
- Securitas

Industrisektorn

- Sandviken
- Volvo
- Electrolux

Jordbrukssektorn

- Södra skogsägarna
- Nordsjöfisk
- KG:s ägg

26

Resenärer på en flygterminal sitter på sina väskor och bagagevagnar och väntar. Några läser en bok andra bara ser bekymrade ut.

36

En arbetsplats högt upp på ett hus. Byggnadsställningar i metall, skyddspapp på golvet, hinkar och arbetsredskap. En kvinna i blå hjälm och varningsväst visar ett stort papper för en man klädd i vit hjälm, gul arbetsjacka och grova skor. Mannen tittar också på papperet.

37

En satirbild av Robert Nyberg.

En man och en kvinna sitter på var sin sida om ett skrivbord. Kvinnan har långt lockigt svart hår. Mannen bär kostym och glasögon.

Kvinnan säger: Jag vill ha samma lön som mina svenska arbetskamrater!

Mannen säger: Männen eller kvinnorna?

38

En ung kvinna lyfter stockar på ett utegym.

44

Ett kvitto på ett köp från butiken Kjell & Company. På kvittot syns tydligt vad totalsumman blev och hur mycket av denna som består av moms.

44

Cirkeldiagram indelat i olika sektorer.

- 14 öre Allmän offentlig förvaltning
- 14 öre Hälso- och sjukvård
- 14 öre Utbildning
- 8 öre Infrastruktur, ekonomiska frågor
- 2 öre försvar
- 3 öre samhällsskydd, rättsskipning
- 41 öre Socialt skydd
- 4 öre Övrigt

46

En graf som visar när under en människas liv som man tar del av offentliga tjänster och bidrag samt bidrar med att betala skatt.

De två kurvorna är nästan motsatser till varandra på så sätt att bidragstagandet och nyttjandet av offentliga tjänster är som störst i början och slutet av ett liv, medan inbetalningen av skatt är som störst i mitten av livet.

46

En förskoleklass där några barn sitter i en soffa och några barn står framför läraren som också sitter i soffan. Läraren håller en sagobok i handen.

58

Bild 1. En ung man med blåfärgat hår som står rakt upp i taggform. Han bär solglasögon och breda svarta läderarmband med nitar. Klädd i en färgsprakande tröja. Höger arm och pekfinger pekar uppåt.

Bild 2. En man med kortklippt svart hår. Han är klädd i kostym med vit skjorta som är uppknäppt i halsen. Händerna korslagda på ett skrivbord med papper i en fin hög. I ena handen en kulspetspenna.

59

En ung man som håller i en elgitarr.

62

Tre kvinnor och tre män alla klädda i likadana tröjor med armbindel i pride-rörelsens färger.

Männen bär en stor banderoll i pride-rörelsens färger, rött, orange, gult, grönt, blått, lila. Text på banderollen: Idrottsrörelsen gör Sverige starkare

67

En landsväg med ett hus på höger sida och på andra sidan en man med sin hund.

Huset har en liten utbyggnad som entré, på väggen sitter en brevlåda, papperskorg och några reklamskyltar. Bredvid huset finns även en mindre återvinningsstation med gröna containrar.

69

En annons som bjuder in till språkcafé på Kalix bibliotek.

71

Ett fotografi visar Olofströms bruk, södra porten. Där står en grupp män och kvinnor som håller upp ett kort från vilket land de kommer.

Polen, Norge, Spanien, Finland, Österrike, Ryssland, Ungern, Lettland och många fler.

75

En utomhusscen med musiker. Framför scenen hänger den romska flaggan. Flaggan har 2 vågräta fält i blått och grönt och ett rött stort hjul i mitten. Tre unga kvinnor dansar framför scenen. Mycket publik står och tittar.

76

Samiska flaggan har fyra lodräta fält i färgerna rött grönt gult och blått. En cirkel täcker alla färgerna, den del av cirkeln som är blå går över rött och grönt fält, den röda delen av cirkeln går över gult och blått.

77

En stor pampig scen med höga kolonner och statyer i bakgrunden. Tre musiker spelar och sångerskan bakom mikrofon är klädd i samedräkt och håller sameflaggan i vänster hand och höger hand pekar mot taket och fingrarna gör v-tecknet.

79

Bild 1. En ung man med blåfärgat hår som står rakt upp i taggform. Han bär solglasögon och breda svarta läderarmband med nitar. Klädd i en färgsprakande tröja. Höger arm och pekfinger pekar uppåt.

Bild 2. En man med kortklippt svart hår. Han är klädd i kostym med vit skjorta som är uppknäppt i halsen. Händerna korslagda på ett skrivbord med papper i en fin hög. I ena handen en kulspetspenna.

85

Ett cirkeldiagram indelat i olika färger. I mitten av cirkeln står det: Totalt 6 timmar och 51 minuter.

Direktsänd radio, 59

Poddcast/radio i efterhand, 18

Inspelad musik, 63

Tv, tablålagd, 73

Tv, strömmad, 38

Youtube, 28

Text-tv, 3

Tryckt dagstidning, 9

Digital dagstidning, 18

Tryckt bok, 18

Ljudbok, 10

E-bok 4

Tryckt tidskrift, 7
Digital tidskrift, 4
Sociala nätverkstjänster, 59

88

En publik tittar på artister och sångare som uppträder och som hjälper till med att samla in pengar. Även ett kamerateam finns på plats. Ovanför artisterna syns texten: Musikhjälpen + P3 + SVT + Radiohjälpen.

89

Tidsaxel:

1456 boktryckarkonsten
1645 Sveriges första tidning kommer ut – Ordinari Post Tijdender.
1830 Den första svenska dagstidningen trycks – Aftonbladet. Den finns fortfarande.
1844 telegrafan
1876 telefonen
1896 Film visas för första gången i Sverige.
1925 Det första radioprogrammet sänds i Sverige.
1956 Tv:n kommer till Sverige.
1969 Sverige får en andra tv-kanal.
1970-tal färg-tv, lokalradio, videobandspelare
1980-tal Radio- och tv-reklam blir vanligt i Sverige. Hemdatorer, fax, cd, dataspel, parabol, videokamera
1990-tal tv-reklam, mobiltelefoner, internet, e-post
2000-tal sociala medier, smartphones, lap tops
2008 Spotify grundas i Sverige.
2010-tal poddsändningar, play, molntjänster, appar, läsplattor

92

En sjuksköterska packar sin rullvagn med mediciner och instrument.

92

Världskarta som visar graden pressfrihet i olika länder år 2022. Pressfriheten är som störst i Västeuropa, Nordamerika, Argentina, Sydafrika samt Australien och Nya Zeeland. Som sämst är den i till exempel Ryssland, Kina samt sydvästra Asien kring arabiska halvön. De flesta övriga länder befinner sig i mitten av skalan.

96

Nils Horner sitter mitt i ruinerna av sönderbombade hus. Han skriver på sin dator och läser in ett reportage.

99

Två personer befinner sig på klippor vid vattnet en solig dag. Av personerna syns endast varsitt ben som sträcks och rör vid varandra. Den ena personen har målade tånaglar. Vattnet är blått och lugnt. Himlen är blå med vita moln. Vädret är vackert. I bakgrunden syns några båtar och ett par låga hus. På vattnet en bit bort syns en person med flytväst som paddlar sig fram på en surfingbräda.

100

Löpsedlar

VF – Värmlands Folkblad: Ingen vinst på det låga mjölkpriset

ST – Säfte-Tidningen: Mordåtalad trio blev helt friad

NWT – Nya Wermlandstidningen: Gränshandeln fortsätter växa

Aftonbladet: Mördad i skärgårdsidyllen

Expressen: Bli av med Colaberoendet

GT: Marcus Birro i ny bok om

Otroheten

Svartsjukan

Slagsmålen

103

George Soros står omgiven av tre män och en kvinna som alla håller en bultsax i händerna. Framför dem är ett uppklippt stängsel. George Soros skrattar och håller sina armar runt halsen på Gyurxsany Ferenc och Vona Cádón. Szél Bernadett och Karácsony Gergely står på ytterkanterna.

Framför alla är en stor skylt med texten:

EGYÜTT BONTANÁK LE A HATÁRZÁRAT

106

Ett gammaldags foto i svartvitt med texten: The kind we raise at Abbotsford, Wis.

Plenty potatoes

En stor fyrhjulig kärra dras av 2 hästar. På flaket är det staplat stora gigantiska potatisar och högst upp två män, den ena håller tömmarna till hästarna. De ser ut som miniatyrer av människor i storlek gentemot potatisen.

107

En dialog mellan två upprörda personer.

- Jag blir så upprörd över det här!
- Ja, men det är ju inte sant?
- Det spelar ingen roll, jag blir upprörd ändå!

112

Tre av fyra raketer far upp i luften.

112

Fyra av fyra raketer far upp i luften.

112

Ett fotografi av ett ansikte som är delat på mitten. Den vänstra sidan av bilden är ljus och huden är felfri. På den högra sidan kan man se en skugga under ögat och en leverfläck samt röda prickar på kinden. Dessutom är höger sida på fotot mörkare.

113

En ensam man längst upp på en klippkant, högt över vatten och med en fjällvägg i bakgrunden.

113

Samma foto men en annan man på klippkanten. I förgrunden väntar fler personer för att gå ut på klippkanten. Det finns ett flertal varningsskyltar hur man ska agera. Stort fjällmassiv med snö på topparna i bakgrunden.

113

En fotbollsspelare som hoppat upp i luften för att nicka en fotboll. Armarna utsträckta och benen böjda, inget huvud syns, enbart bollen som är i luften ovanför kroppen.

120

En fotbollsdomare håller upp handen i luften med ett gult kort. Han står vänd mot en som spelare som visar finger åt domaren.

122

En kvinna och en man är ute och seglar, de dricker öl.

Pripps nya 45 cl engångsförpackningar för öl är verkligen idealiska för segelturen.

Ett litet extra tips, gör ett hål i botten på den tomma burken så sjunker den fortare.

123

En skylt i ett villakvarter visar en triangel med röd ytterkant och gult fält i mitten. Över det gula fältet finns en avbruten låsdyrk. Text under triangeln:

Grannsamverkan

Neighbourhood Watch

Polisen

123

Cirkeldiagram i olika färgade fält.

Procentsatsen i siffror är ungefärliga.

Stöldbrott 28

Brott mot person 18

Skadegörelsebrott 15

Bedrägeribrott 15

Trafikbrott 5

Narkotikabrott 6

Övriga brott 13

124

Diagram som visar antal anmälda brott under per år i fem olika kommuner under åren 2014-2017. Siffrorna är ungefärliga.

Nacka kommun:

2017: 3100

2016: 3200

2015: 2800

2014: 3300

Haninge kommun:

2017: 2700

2016: 3300

2015: 3550

2014: 3100

Danderyd kommun:

2017: 1300

2016: 1200

2015: 1400

2014: 1350

Upplands Väsby kommun:

2017: 1600

2016: 1700

2015: 1050

2014: 1000

Vaxholm kommun:

2017: 200

2016: 250

2015: 300

2014: 250

127

Två poliser i gula reflexvästar, en polis i vit skjorta, svart slips och polisemblem på ärmen talar med två medlemmar från olika motorcykelklubbar. På en av gängmedlemmarna står det på västryggen: HELLS ANGELS MC SWEDEN

På den andra gängmedlemmens tröjärm står det: HAMC MOSCOW

129

Framför gallerförsedda skyltfönster på ett torg står det små grupper av människor. På en banderoll som är uppspänd framför ett bord står det:

VI KRÄVER MER POLISER I VÅRT OMRÅDET

131

Två poliser i blåa skjortor, slips och mörka byxor cyklar på varsin trehjulig för småbarn. De får hjälp att ta sig fram utav två manliga deltagare som skjuter på bakifrån.

134

Fyra bord i cirkelform.

Domarens bord (fr vänster till höger)

Nämndeman

Nämndeman

Domare

Notarie

Nämndeman

Försvarens bord (fr vänster till höger)

Tilltalad

Försvare

Vittnets bord

Vittne

Åklagarens bord (fr vänster till höger)

Målsägande

Åklagare

135

Två vakter i mörka kläder leder in en misstänkt som döljer sitt huvud med sin tröja.

137

Från brott till straff

Polis:

Ett brott blir känt av polisen

- Böter
- Förundersökning En person blir misstänkt
- Den misstänkte är under 15 år Socialnämnden tar över
- Gripa Anhålla

Åklagare:

Häkta – Åklagaren väcker åtal

- Åtalsunderlåtelse
- Böter

Domstol:

Rättegång, domstolen dömer

- Frikänd
- Dömd: Böter, Villkorlig dom, Skyddstillsyn, Fängelse, Annat t.ex. vård

Kriminalvård:

- Samhällstjänst
- Övervakning
- Fängelse

149

O'boyförpackningar.

Oboy 700 gr 200 kr Övrigt, Solna

Oboy 10 000 kr Övrigt, Nacka

Oboy 700 g 80 kr Övrigt, Sigtuna

Oboy – 450 g oöppnad 1000 kr Övrigt, Bromma

150

Utbudskurvan pekar uppåt, från ett pris på 10 kr/liter och en mängd på 1000 liter till ett pris på 30 kr/liter och en mängd på 3000 liter.

150

Efterfrågekurvan pekar nedåt, från ett pris på 30 kr/liter och en mängd på 1000 liter till ett pris på 10 kr/liter och en mängd på 3000 liter.

150

De två kurvorna ovan sätts ihop och skär varandra vid en punkt med ett pris på 20 kr/litern och en mängd på 2000 liter.

151

Exempel på bensinbolag: CIRCLE K, OKQ8, st1

153

En butiksägare står utanför sin second hand-butik. Framför skyltfönstret på trottoaren står en gammal tvättkorg i trä full med skor. En plastblomma i kruka står bredvid. I skyltfönstret hänger kläder på galgar, väskor av olika slag, smycken och tavlor.

157

Lågkonjunktorens onda cirkel.

Cirkeln är indelad i 6 fält som pilar.

I pilarna står följande:

Minskad efterfrågan på varor och tjänster

Färre produkter säljs

Minskad produktion

Uppsägningar av personal

Folk har mindre pengar att röra sig med

Minskad efterfrågan på varor och tjänster

162

Samhällsekonomin.

Staten

Regeringen: Statsbudgeten – Finanspolitik

Riksbanken: Räntan – Penningpolitik

164

En lastbil står parkerad och framför den en stor gul varningstriangel med en mindre svart triangel i och med en symbol, (3 svarta fläktblad) som varnar för radioaktivitet. Text på skylten: Röntgenstrålning tillträde förbjudet.

168

Cirkeldiagram med färgade fält.

Procentsatsen i siffror är ungefärliga.

Exportprodukter:

Livsmedel, djur, drycker 6

Råvaror utom bränsle 5

Bränslen, smörjoljor, el 9

Oljor/fetter 1

Kemiska produkter 14

Bearbetade varor 14

Maskiner, transportmedel 39

Diverse färdiga varor 11

Övriga 1

168

Cirkeldiagram med färgade fält.

Procentsatsen i siffror är ungefärliga.

Importprodukter:

Livsmedel, djur, drycker 10

Råvaror utom bränsle 3

Bränslen, smörjoljor, el 11

Oljor/fetter 1

Kemiska produkter 11,5

Bearbetade varor 11

Maskiner, transportmedel 38,5

Diverse färdiga varor 13,5

Övriga 0,5

180

Greta Thunberg står på en stor scen med musikinstrument i bakgrunden. Hon pratar i en mikrofon och håller en stor skylt framför sig med texten: strejk för klimatet. En pojke i rullstol står bredvid Greta, en kvinna med mobil i handen står bakom rullstolen. Framför scenen fullt med åskådare, alla med mobil i händerna.

182

Äldre kvinnor och män demonstrerar, de bär på plakat med olika texter:

RÄDDA YTTRANDEFRIHETEN

REGERINGEN MÅSTE AVGÅ

LÖNEN RÄCKER INTE TILL BENSIN

183

Två demonstrationsplakat med text:

EAT SOMETHING NOT SOMEONE

15000 tuppsycklingar dödas varje dag

189

Vänster - Socialism, Liberalism, Konservatism, Fascism, Höger, Feminism, Ekologism, Nationalism - Höger

190

Ett diagram som visar de olika ideologiernas placering på höger-vänster-skalan utmed en x-axel och placeringen på GAL-TAN-skalan utmed en y-axel.

GAL - Ekologism, Feminism, Liberalism, Socialism, Konservatism, Fascism, Nationalism - TAN

Vänster – Kommunism, Socialism, Feminism, Ekologism, Liberalism, Konservatism, Nationalism, Fascism – Höger

192

Den 27 AUG.

En mor med sina två barn, ett i famnen och en flicka som håller armarna om sin mor. De står i dörröppningen och ser ner i trappan där en man ligger framstupa med hatten av och en flaska i ena handen.

Text under bilden:

AVLÖNINGSAFTON

RÖSTA JA

194

Parlamentarism

Statschefen (ej politiskt ansvarig)

Folket väljer Parlamentet som utser

Regeringen

Presidentstyre

Folket väljer Statschefen som utser

Regeringen

Folket väljer Parlament

197

Världskarta som visar demokratiindex år 2021. Några exempel på länders placering är:

8,01-10: de nordiska länderna, Kanada, Australien Japan och de flesta länderna i Europa, Sydkorea.

6,01-8: USA, Indien, Sydafrika, ett antal länder i Sydamerika.

4,01-5: Mexiko, ett antal länder i Afrika, Ryssland.

0-4: Kina, flera länder i centrala Afrika, Iran, Afghanistan, Nordkorea.

198

Ett demonstrationståg där deltagarna är klädda i svarta långbyxor och vita skjortor, alla bär på gröna fanor. Mycket poliser med skyddshjälm på båda sidor om tåget. Ett flertal polisbilar bildar en mur mot en stor grupp motdemonstranter, klädda i svarta kläder med munskydd och huvor. Kravallstaket och poliser med höjda batonger stoppar dem. Även ridande poliser står en bit från kravallstaketet. De har en regnbågsflagga med rasistiska symboler på ritade.

201

President Putin står bakom ett vitfärgat pelarbord och talar. Bakom honom står två vakter klädda i svart uniform med guldknappar och vit livrem, på huvudet har de hjälmar som är rikt utsmyckade i svart och guld.

De håller upp varsin hög dörr med vackert mönster i guld.

213

Kronprinsessan Victoria och prinsessan Estelle, båda klädda i rosafärgade kappor. De vinkar från en balkong på Stockholms slott. Framför dem på balkongräcket hänger ett blått tyg med en guldfärgad krona.

218

Hela regeringen med statsministern längst fram i bild poserar framför Sveriges regeringsbyggnad Rosenbad.

224

Cirkeldiagram med färgade fält.

Kommunernas utgifter

- Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg 15 %
- Grundskola 17 %
- Gymnasieskola 7 %
- Övrig utbildning 3 %
- Äldreomsorg 19 %
- Funktionsnedsatta 11 %
- Ekonomiskt bistånd 2 %
- Individ- och familjeomsorg (exkl. ek. bistånd) 5 %
- Affärsverksamhet 4 %
- Övrigt 17 %

226

På en trottoar framför ett hyreshus har olika partier ställt upp besökstält. Varje tält har en reklamlogga placerad bredvid tältöppningen. På bilden ses:

M nya moderaterna (blå)

S röd ros på röd logga

SD många små blåsippor (på mörkblå botten)

228

Proportionella val

Valkrets

Valda ledamöter:

40% blå, 10 % röd, 30 % grön, 20 % gul

Majoritetsval i enmansvalkrets

Valkrets

En blå vald ledamot

229

Ett diagram som visar de olika partiernas placering på höger-vänster-skalan utmed en x-axel och placeringen på GAL-TAN-skalan utmed en y-axel.

GAL - MP, FI, C, L, V, M, S, KD, SD - TAN

Vänster – V, FI, MP, S, C, L, KD, SD, M – Höger

Streckade linjer visar att både S och M kan inta olika lägen på GAL-TAN-skalan samt att SD kan inta olika lägen på höger-vänster-skalan.

234

Tre diagram som visar olika slags regeringar:

Majoritetsregering Koalitionsregering: Tre olika partier har tillsammans majoriteten av rösterna.

Minoritetsregering: Ett parti har flest röster men inte mer än hälften.

Majoritetsregering Enpartiregering: Ett enda parti har mer än hälften av rösterna.

235

Det har varit riksdagsval i Sverige och mandatet i riksdagen har fördelats.

Stapeldiagram

Antal mandat (175 är absolut majoritet)

V (vinröd) = 24

S (röd) = 107

MP (ljusgrön) = 18

C (mörkgrön) = 24

L (ljusblå) = 16

KD (lila) = 19

M (mörkblå) = 68

SD (ljusbrun) = 73

246

Ett svartvitt fotografi visar en familj som står tillsammans utan packning på en öde gata. I bakgrunden ses rök från hus i ruiner.

247

Karta över Europa och vilka som använder euro som valuta

1951 (1990 Tyskland enat)

Tyskland euro

Nederländerna euro

Belgien euro

Luxemburg euro

Frankrike euro

Italien euro
1973
Danmark
Irland euro
1981
Grekland euro
1986
Portugal euro
Spanien euro
1995
Sverige
Finland euro
Österrike euro
2004
Estland euro
Lettland euro
Litauen euro
Polen
Tjeckien
Slovakien euro
Ungern
2007
Rumänien
Bulgarien
2013
Kroatien
Kandidatländer
Ukraina
Serbien
Montenegro
Albanien
Moldavien

Nordmakedonien

Turkiet

249

EU:s inkomster och utgifter

Cirkeldiagram, procenten är ungefärlig

Inkomster

BNI-avgiften 65 %

Tullar och andra avgifter på handel med länder utanför EU 22 %

Momsavgiften 11 %

Övrigt 2 %

Cirkeldiagram, procenten är ungefärlig

Utgifter

Hållbar tillväxt: naturresurser 38

Smart tillväxt för alla 45

Europa i världen 6

Administration 9

Övrigt 2

Källa: EU-upplysningen

252

Hundratals studenter har samlats på ett torg, de håller alla i en ballong i olika färger. Några håller en banderoll med texten:

IT (karta av Italien)

I (figur: ett hjul med ekrar i olika färger) ESN

International Exchange Erasmus Student Network

260

EU:s flagga: blå botten med en cirkel av 12 stycken gula stjärnor.

268

FN:s organisation

Generalförsamlingen

Internationella domstolen (ICJ)

Säkerhetsrådet

Sekretariatet

Ekonomiska och Sociala rådet(ECOSOC)

- Underorgan: Unicef, UNHCR, WPF, UNDP
- Fackorgan: unesco, WHO, IMF, ILO

272

Demonstrationståg där personer som är rullstolsburna går i främsta ledet. Banderoll med texten: Marschen för tillgänglighet ... www.marschen.se

Plakat med text:

Det börjar bli bråttom

Otillgänglighet är diskriminerande

273

FEDERACION

(bild) inom röd ram ett rött kors och en röd halvmåne

INTERNACIONAL

274

Rektangulär symbol: gul botten med svart text: AMNESTY INTERNATIONAL samt en bild av ett brinnande ljus omlindat med taggtråd.

274

Fyrkantig mörkblå symbol med vit text: HUMAN RIGHTS WATCH

276

Fyra demonstranter håller varsin amerikansk flagga framför sig. Två av dem är klädda i orange overaller.

Bredvid i en bur sitter en ung kvinna bakom ett trågaller i orange färg. Hon är klädd i orange overall och bär Hijab. Hon håller ut ett plakat framför trågallret med texten: HOW MANY MORE YEARS?

Amnesty International

278

Ett hav med berg i bakgrunden. Närmast i bild ett trasigt fiskenät som dras upp ur vattnet.

Text i bilden: CLEAN NORDIC OCEANS

– ett nätverk som syftar till att minska den marina nedskräpningen och spökfisket

Nordiska ministerrådet

279

EU: Sverige och Finland

EU, NATO: Danmark

NATO: Island och Norge

280

På en torr stäpp står det två bilar med maskingevär på flaken. Framför och på bilarna står en grupp människor klädda helt i svart med huvor och ansiktsmask.

283

En stor reklamskylt, på en husvägg, med två människor som har en pil mellan sig.

Text på skylten: 2-meters-regeln

Så ofta du kan

Ett sätt för dig att rädda liv.

1177 – Vårdguiden

Region Stockholm

284

Passagerare med munskydd som går av flygplanet möts vid trappans slut av personer helt klädda i vita overaller med huvor och orange skoskydd samt skydd för ansiktet. De spritar/desinficerar passagerarna.

285

Ett foto visar värme genom färgerna nerifrån och upp: blått rött orange gult.

Färgerna flyter in i varandra.

IPCC

Global Warming of 1.5°C

286

Barn som sparkar boll, i bakgrunden finns stora flyktingtält med text på, UNHCR.

Marken består enbart av sand.

Länder där de flesta flyktingar kommer ifrån (2021)

(stapeldiagram 1)

Antal flyktingar i miljoner (ca)

Syrien	6,8
Venezuela	5,5
Afghanistan	2,7
Sydsudan	2,4
Myanmar	1,3
Kongo-Kinshasa	0,8
Sudan	0,7
Somalia	0,6
Centralafrikanska republiken	0,5
Eritrea	0,4

Källa: UNHCR

Länder som tar emot flest flyktingar (2021)

(stapeldiagram 2)

Antal flyktingar i miljoner (ca)

Turkiet	2,7
Columbia	1,8
Uganda	1,5
Pakistan	1,5
Tyskland	1,3
Sudan	1,2
Bangladesh	0,9
Libanon	0,8
Etiopien	0,7
Iran	0,6

Källa: UNHCR

290

Förenta Nationernas flagga har ljusblå duk med ett vitt emblem, som visar en världskarta med utgångspunkt vid nordpolen omgiven av olivkvistar.